

14. 5. 2018

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Postavení ekologických spolků po novele stavebního zákona a zákona o ochraně přírody a krajiny - účastenství v řízeních dle stavebního zákona

Dne 1. 1. 2018 nabyl účinnosti zákon č. [225/2017](#) Sb., kterým se mění zákon č. [183/2006](#) Sb., stavební zákon, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „StZ“), a další související zákony, např. zákon č. [114/1992](#) Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZOPK“) (zákon č. [225/2017](#) Sb. dále jen „Novela“). Jednou z nejvýraznějších změn, které tato Novela zavedla, je změna v okruhu účastníků v řízeních podle StZ, kterou došlo k omezení účasti ekologických spolků zejména v územním a stavebním řízení.

Jaké mají tedy v současné době ekologické spolky možnosti, když se chtějí aktivně účastnit řízení podle StZ a v čem spočívají restrikce zavedené Novelou, které se jejich postavení dotkly?

Postavení ekologických spolků do 31. 12. 2017

Postup podle zákona o posuzování vlivů na životní prostředí. Dle právní úpravy účinné do 31. 12. 2017 měly ekologické spolky dvě možnosti, jak se stát účastníky řízení vedených podle StZ, a do těchto řízení tak aktivně zasahovat a ovlivňovat jejich průběh.

Ustanovení § 9c odst. 3 písm. b) zákona č. [100/2001](#) Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (dále jen „**ZPVŽP**“), ve znění účinném do 31. 12. 2017, umožňovalo, aby se ekologický spolek, jakožto dotčená veřejnost, stal účastníkem tzv. navazujícího řízení, tedy řízení, jemuž předcházela proces posuzování vlivů záměru na životní prostředí. Aby se účastníkem takového řízení dotčená veřejnost stala, stačilo se přihlásit podáním písemného oznámení správnímu orgánu, který vedl navazující řízení, do 30 dnů ode dne zveřejnění informací podle § 9b odst. 1 ZPVŽP.

Za dotčenou veřejnost pak bylo možné považovat mj. právnickou osobu soukromého práva, **(i)** jejímž předmětem činnosti byla dle zakladatelského právního jednání ochrana životního prostředí nebo veřejného zdraví, **(ii)** jejíž hlavní činností nebylo podnikání ani jiná výtěžná činnost, a **(iia)** která vznikla minimálně 3 roky před dnem zveřejnění informací podle § 9b odst. 1 ZPVŽP, případně před dnem vydání rozhodnutí podle § 7 odst. 6 ZPVŽP[1], nebo **(iib)** kterou svým podpisem podpořilo

nejméně 200 osob.[2] Vzhledem k těmto poměrně přísně stanoveným podmínkám se však dle našich zkušeností nejednalo o možnost, kterou by ad hoc ekologické spolky v praxi často využívaly. Pokud se spolky chtěly aktivně podílet na řízeních dle StZ, využívaly spíše druhou, níže popsanou variantu.

Postup podle zákona o ochraně přírody a krajiny. Druhou možností ekologických spolků bylo využít § 70 odst. 3 zákona č. [114/1992](#) Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění účinném do 31. 12. 2017 (dále jen „**Starý ZOPK**“), který stanovil, že občanské sdružení je oprávněno se účastnit správního řízení, jestliže oznámí svou účast písemně do osmi dnů ode dne, kdy mu bylo příslušným správním orgánem zahájení řízení oznámeno.

Nadepsané možnosti mohlo využít takové občanské sdružení, které splňovalo podmínky § 70 odst. 2 Starého ZOPK, tedy **(i)** jehož hlavním posláním podle stanov byla ochrana přírody a krajiny, a **(ii)** které mělo právní subjektivitu. Přestože i zde muselo dojít ke splnění určitých podmínek, byla tato možnost pro ekologické spolky výrazně jednodušší, neboť účast nebyla omezená tím, že by řízení muselo předcházet posuzování vlivů na životní prostředí, či dobou trvání spolku, jak bylo stanoveno v ZPVŽP. Dle našich zkušeností tak ekologické spolky k přihlášení se do územního nebo stavebního řízení častěji využívaly postup popsaný v tomto odstavci.

Postavení ekologických spolků po 1. 1. 2018

Přijetím Novely došlo k úpravě znění nadepsaného § 70 odst. 3 Starého ZOPK tak, že slova „*správního řízení*“ byla nahrazena slovy „*řízení podle tohoto zákona*“[3] (míněno ZOPK). Nově se na základě předmětného ustanovení mohou ekologické spolky účastnit pouze **(i)** řízení podle ZOPK, pokud **(ii)** při příslušných řízeních mohou být dotčeny zájmy ochrany přírody a krajiny chráněné podle ZOPK, např. zájmy ochrany volně žijících živočichů či planě rostoucích rostlin, jak je specifikováno v § 1 - 3 ZOPK.[4]

V praxi se tak spolky podle § 70 odst. 3 ZOPK mohou aktivně zúčastnit např. řízení o povolení kácení dřevin, a naopak jejich účast není možná v jiných řízeních než vedených podle ZOPK, tj. např. **v územních nebo stavebních řízeních**. Kromě výše uvedených omezení je v ZOPK stanovena ještě jedna restrikce, která spočívá v činnostech konaných v přímé souvislosti se zajištěním obrany nebo bezpečnosti státu (neboť § 70 ZOPK není použitelný na aktivity konané z důvodu např. výcviku ozbrojených sil nebo bezpečnostní sborů).

Nutno podotknout, že změna nadepsaného ustanovení nebyla v původním znění Novely zahrnuta, a proto nejsou v důvodové zprávě k Novele ani informace novelizaci vysvětlující. Příslušná změna byla navržena až pozměňovacím návrhem v rámci legislativního procesu.[5] Dle argumentace v předmětném pozměňovacím návrhu bylo cílem této změny zajistit pro ekologické spolky „*možnost účinné účasti na procesech povolování záměrů, jež mohou mít významný vliv na životní prostředí, za současného respektování principu rovnosti účastníků a zabránění nadměrným a nepodloženým blokacím výstavby a potencionálního ekonomického rozvoje.*“

Ekologickým spolkům tak zůstává pouze první z možností, kterou měly před účinností Novely, a mohou se tedy účastnit územních a stavebních řízení jen v případech, kdy jim předcházel proces posuzování vlivů na životní prostředí, a to jakožto dotčená veřejnost[6] na základě § 9c odst. 3 písm. b) ZPVŽP.[7]

Na druhou stranu Novela zachovává možnost vstupu spolků do řízení, u kterých by se primárně mohlo zdát, že i účast spolků podle § 9c odst. 3 písm. b) ZPVŽP je vyloučena. Řeč je v tomto případě o tzv. společných povolovacích procesech, konkrétně o společném územním a stavebním řízení s posouzením vlivů na životní prostředí dle § 94q a násl. StZ. I přesto, že dochází ke spojení řízení, do

kterého je integrován postup posuzování vlivů na životní prostředí, závazné stanovisko k posouzení vlivů na životní prostředí je vydáváno v rámci územního řízení, které představuje navazující řízení.[8] Do základního okruhu účastníků takových řízení je tedy možné zařadit i ekologické spolky vazbou na § 9c odst. 3 písm. b) ZPVŽP.

Ústavní stížnost

Právní nejistotu do celé situace vnáší ústavní stížnost, sp. zn. Pl. ÚS 22/17, podaná dne 22. 8. 2017 skupinou senátorů Parlamentu České republiky (dále jen „**Ústavní stížnost**“). Ta směřuje mimo jiné právě proti předmětnému § 70 odst. 3 ZOPK. V Ústavní stížnosti je argumentováno např. tím, že nové znění § 70 odst. 3 ZOPK omezuje právo obyvatel domáhat se svých práv na přístup do krajiny nebo na obecné užívání veřejné zeleně a lesa v okolí jejich bydliště, či tím, že ve správních řízeních o záměrech dotýkajících se zájmů ochrany přírody a krajiny by v souladu s Listinou základních práv a svobod měli mít zákonem zaručené postavení účastníků v určité formě a určitém rozsahu i nositelé jiných majetkových práv k nemovitostem, než jsou práva věcná (zejména nájemci a jiní oprávnění uživatelé nemovitostí).[9]

V době přípravy tohoto článku přitom stále nebylo ve výše zmíněné věci rozhodnuto.

Závěr

Novela v souhrnu výrazně omezila oprávnění ekologických spolků stát se účastníky územního a stavebního řízení, když jim zůstala zachována pouze možnost postupu dle § 9c odst. 3 písm. b) ZPVŽP, tj. zasahovat do navazujících územních a stavebních řízení, kterým předcházelo posouzení vlivů na životní prostředí.

Pro celou situaci je v současné době podstatné rozhodnutí Ústavního soudu o Ústavní stížnosti. Jestliže bude návrhu skupiny senátorů vyhověno, předpokládáme však určité komplikace ve vztahu k řízením, která byla podle StZ zahájena po 1. 1. 2018 a do doby vydání rozhodnutí Ústavního soudu nebyla pravomocně skončena. U takových řízení bude totiž velmi pravděpodobně nutné vyřešit otázku postavení ekologických spolků v nich. Podle informací, které nám byly sděleny na námi dotázaných stavebních úradech, předpokládáme, že by situace byla prakticky řešena metodickým pokynem od Ministerstva pro místní rozvoj, které by stanovilo, jak má být vůči spolkům postupováno.

Pro určení dalšího směru praxe týkající se účasti ekologických spolků v řízeních dle StZ tak bude nutné vyčkat nadepsaného rozhodnutí Ústavního soudu. Do té doby mohou spolky využívat jen limitovaných možností jim poskytnutých účinnou právní úpravou.

Mgr. Jan Krömer,
advokát

JUDr. Tereza Kisková,
advokátní koncipientka

[PRK Partners s.r.o. advokátní kancelář](#)

Jáchymova 2
110 00 Praha 1

Tel.: +420 221 430 111
Fax: +420 224 235 450
e-mail: prague@prkpartners.com

28. října 3346/91
702 00 Ostrava

Tel.: +420 558 889 099
Fax: +420 558 889 098
e-mail: ostrava@prkpartners.com

[1] Podle § 7 odst. 6 ZPVŽP platilo, že: „Dojde-li příslušný úřad k závěru, že záměr podle odstavce 2 nepodléhá posouzení vlivů záměru na životní prostředí podle tohoto zákona, vydá o tom rozhodnutí, které je prvním úkonem v řízení. ...“

[2] Ustanovení § 3 písm. i) bod 2 ZPVŽP.

[3] Ustanovení čl. VII odst. 17 Novely.

[4] VOMÁČKA, V. a kol. Zákon o ochraně přírody a krajiny. 1. vyd. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2018, s. 538 - 540.

[5] Pozměňovací návrh č. 5904. Dostupný na www, k dispozici >>> [zde](#).

[6] Ve smyslu § 3 písm. i) bod 2 ZPVŽP.

[7] Tento článek se zabývá pouze možnostmi spolků s ohledem na ochranu přírody a krajiny obecně a v souvislosti s posouzením vlivů na životní prostředí. Upozorňujeme, že spolky mohou dále vstoupit do řízení podle zákona č. [254/2001](#) Sb., vodní zákon, ve znění pozdějších předpisů, nebo do řízení podle zákona č. [76/2002](#) Sb., zákon o integrované prevenci, ve znění pozdějších předpisů.

[8] Důvodová zpráva k Novele. Dostupná na www, k dispozici >>> [zde](#).

[9] Ústavní stížnost, sp. zn. Pl. ÚS 22/17. Dostupná na www, k dispozici >>> [zde](#).

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Vybrané otázky poskytování zdravotních služeb na dálku](#)
- [DEAL MONITOR](#)

- [„Za každou kauzou je živý příběh“](#)
- [Ombudsman na Maltě - základní parametry a role. A v čem bychom se mohli poučit i my v Česku?](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [Rozhovor s JUDr. Veronikou Janoušek Rudolfovou, samostatnou advokátkou specializující se na sportovní právo](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [Fotbaloví agenti vs. FIFA ve světle stanoviska generálního advokáta Soudního dvora Evropské unie](#)